

Kasteeldomein van Hex

Limburg - Heers

219500

220500

221500

163500

163500

162500

162500

219500

220500

221500

1:5.000
Coördinaatsysteem: EPSG:31370
Basiskaart: GRB

Kasteeldomein van Hex

Limburg - Heers

Algemene gegevens

Benaming: Kasteeldomein van Hex

Wordt opgenomen in:

Vastgestelde inventaris van historische tuinen en parken

Beschrijving op basis van de erfgoedkenmerken

Typologie: afsluitingshagen, balustrades, beelden, berceaus, bloemenparterres, bloementuinen, bomenclumps, boomgaarden, dreven, groentekelders, grotten, hekken, hekpijlers, ijskelders, keermuren, omheiningsmuren, ommuurde moestuinen, parterretuinen, private parken, sierhagen, terrastuinen, tuin- en parkbeplantingen, tuinpaviljoenen, tuintrappen, tuinvazen, vijvers

Datering: WO I, interbellum, tweede helft 18de eeuw, vanaf 1975, vierde kwart 19de eeuw

Beschrijving

De geschiedenis van het domein van Heks gaat terug op een allodiaal goed van de graven van Loon, maar werd door de Luikse prins-bisschop, François Charles de Velbruck (1719-1784) tot kasteeldomein uitgebouwd die in 1769 hier enkele percelen kocht en er een jactpaviljoen bouwde dat dankzij zijn erfgenamen uitgroeide tot het landgoed van vandaag. De aanleg van het kasteelpark kende een aantal belangrijke fases. Geometrische 'Franse' ruinen lagen in de as van het kasteel, een Engelse tuin met fabriekjes lag parallel met een dreef (die een ander tracé volgen dan de huidige platanendreef) en verbond de Franse tuinen met de Zavelberg, waar hij een sterrebos liet aanbrengen.

In het laatste kwart van de 19de eeuw werd deze 18de-eeuwse aanleg vervangen door een park in landschappelijke stijl, de aanleg van de Bruine beukendreef en de huidige dreef naar de Zavelberg, wat gepaard ging met enorm grondverzet en wijzingen van de oorspronkelijke niveau's. De huidige indeling en aanleg (voortuin, prinsentuin, Chinese tuin, Manege en Ezelsweide, parterretuin, paviljoentjes bij de aanzet van de dreven, kleine rozentuin en moestuin gaan terug tot de periode voor de eerste wereldoorlog, toen het kasteel een restauratie beleefde die een terugkeer naar de 18de eeuw op het oog had. De ommuurde moestuin met waterput is een unicum omdat hij nog steeds in bedrijf is en een onder de prinsentuin gelegen, nog gebruikte groentenkelder bezit. Het park in landschappelijke stijl naar ontwerp van Louis Fuchs, bezit naast bomengroepjes en bosjes ook waardevolle solitaires (waaronder twee eiken die dateren van voor de parkaanleg) en een dendrologische collectie. Aan de huidige aanleg van de tuinen (waarin een rozencollectie is geïntegreerd) zijn de namen verbonden van Jules Janlet en Jacques Wirtz. Belangrijke parkfabriekjes (de hut op de Zavelberg, de grot en de zuil in het park), de kunstmatige vijver met eilandje en gerotste brug zijn medebepalend voor eht landschappelijk karakter van het park. Het landgoed biedt zowel in de tuinen als in het park belangrijke vergezichten en waardevolle zichtassen op het omliggende Haspengouwse landschap, de agrarische gronden bij het Monnikenhof en op de lager gelegen bebouwing van het dorp met de kerk en de pastorie.

Meer info

Webpagina: <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/134309>

Deze link verwijst door naar de wetenschappelijke erfgoedinventaris van het agentschap Onroerend Erfgoed. De informatie die daarin staat, maakt geen deel uit van de vaststelling. Bezwaren kunnen enkel betrekking hebben op de teksten van het voorliggend vaststellingsdossier (adres, afbakening, beschrijving...).